

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені
Івана Франка
Факультет педагогічної освіти

Кафедра початкової та дошкільної освіти

Бабій Юлія Русланівна

Методичні аспекти вчителя до навчання математики учнів
початкової школи на засадах компетентнісного підходу

Магістерська робота

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 013 «Початкова освіта»

Науковий керівник:

доцент кафедри початкової та дошкільної освіти,
кандидат педагогічних наук
Сірант Неля Петрівна

Львів-2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ	8
1.1. Поняття про дослідження.....	8
1.2. Особливості підготовки вчителів до навчання здобувачів початкової освіти	14
1.3. Проблематика підготовки вчителів до навчання здобувачів початкової освіти	22
РОЗДІЛ 2. Дослідження ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ МАТЕМАТИКИ НА ЗАСАДАХ КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДУ	28
2.1. Основи навчання математики на засадах компетентнісного підходу в початковій школі.....	28
2.2. Методик та хід проведення емпіричного дослідження по підготовці вчителя до навчання здобувачів початкової освіти математики, на засадах компетентнісного підходу	33
2.3. Аналіз отриманих результатів емпіричного дослідження по підготовці вчителя до навчання здобувачів початкової освіти математики, на засадах компетентнісного підходу	46
ВИСНОВКИ.....	56
СПИСОК	ВИКОРИСТАНИХ
ДЖЕРЕЛ.....	60
ДОДАТКИ.....	67

ВСТУП

Актуальність дослідження. Життя сучасного українського суспільства у теперішній час зазнає глибинних змін, зумовлених особливостями країни і світу. Світ сьогодення – це демократія, глобалізація, стрімкі соціально-культурні перетворення, інформаційний бум. Процвітаюча модерна Україна можлива лише за умови розвитку цивілізованого демократичного суспільства, прогрес якого визначається не лише соціально- економічними й політичними пріоритетами, а, насамперед, загальним рівнем розвитку кожної особистості. Відповідно до цих суспільних потреб провідною метою освіти в сучасній початковій школі є впровадження та припіднесення національно-свідомої, духовно багатой, толерантної, творчої, особистості учня, що здатна до перетворення набутих знань в інструмент творчого освоєння світу. Іншими словами, сьогодні вчитель має подбати про те, щоб сформувати зрілу особистість, яка вміє працювати на результат, здатна до певних соціально значимих досягнень. У цих умовах актуальною є підготовка майбутнього вчителя до навчання здобувачів початкової освіти на засадах компетентісного підходу.

Модернізація вищої освіти в Україні має бути спрямована на її гуманізацію, зростання інтелектуального, духовно-морального потенціалу особистості та суспільства, забезпечення реальної підготовки особистості до життя та професійної діяльності на основі сучасних підходів, збереження кращих національних традицій з урахуванням тенденцій євроінтеграції та глобалізаційних процесів.

На сьогоднішній день педагоги мають визначати нову мету навчання та виховання – розвиток інноваційної особистості, здатної до життєвої творчості та самореалізації у нових соціальних умовах. Якщо говорити про дитину, то їй сьогодні потрібні не тільки знання, але і достатній рівень життєвої компетентності для успішної адаптації в соціумі та сучасному світі,

враховуючи, те, що за останні кілька років нові інформаційні технології повели людську цивілізацію на багато кроків вперед і стали невід'ємною частиною нашого життя.

Завдання сучасного педагога – це підготовка дитини не до окремого уроку математики «на завтра», а до самостійного життя, тобто, створити умови для розвитку особистості, виявити творчий потенціал учнів, формувати вміння висловлювати власну думку, розв'язувати проблеми, розвивати здатність самостійно займатись власною освітою, швидко адаптуватися до інформаційного середовища.

Іншими словами – формування таких особистісних якостей, які допоможуть дитині знайти своє місце у житті, визначитись з колом своїх інтересів та уподобань, розвинути їх, стати активним членом суспільства, компетентною, упевненою у власних силах людиною.

Сьогодні відбувається модернізація освіти, методологічна перебудова навчального процесу на принципах гуманізації і демократизації, спрямування його на особистісний розвиток молодших школярів, формування в них основних компетентностей. Тому дуже важливим є компетентісний підхід вчителя до педагогічної діяльності з молодшими школярами на уроках математики.

Питання використання компетентісного підходу в навчанні наголошували В. Сухомлинський, К. Ушинський, П. Блонський, Ш. Амонашвілі та ін.

Сучасний стан проблеми розвивального навчання математики з використання компетентісного підходу описано в працях О. Я. Савченко, Н. М. Бібік, Я. П. Кодлюк, Т. І. Чернецької та ін. Про роль і місце засад компетентісного підходу у освітньому процесі початкової освіти йдеться у дослідженнях О. І. Пометун, Л. В. Пироженко, С. М. Величко, І. І. Дівакової, О. А. Комар, В. Ф. Паламарчук.

Особливості підготовки вчителів до навчання учнів початкових класів математики в працях М. В. Богдановича, Ф. М. Рівкінда, Л. В. Оляницької,

С. О. Скворцової, О. В. Онопрієко, Л. Г. Петерсон.

Об'єкт дослідження даної роботи: організація компетентісного підходу майбутніми вчителями, в ході навчання математики учнів початкової школи.

Предмет дослідження даної роботи: застосування компетентісного підходу навчання на уроках математики здобувачів початкової освіти відповідно до умов сьогодення.

Мета даної роботи полягає у комплексному теоретичному аналізуванні та практичному дослідженні підготовки майбутніх вчителів до навчання здобувачів початкової освіти математики на засадах компетентісного підходу.

Для досягнення поставленої мети, необхідно вирішити перелік наступних завдань

1. Проаналізувати базові поняття дослідження.
2. Визначити особливості підготовки вчителів до навчання здобувачів початкової освіти.
3. Встановити проблематику підготовки вчителів до навчання здобувачів початкової освіти.
4. Дослідити основи навчання математики на засадах компетентісного підходу в початковій школі.
5. Проаналізувати отримані результати емпіричного дослідження по підготовці вчителя до навчання здобувачів початкової освіти математики, на засадах компетентісного підходу.

Методи дослідження:

- теоретичні – аналіз державних і нормативних документів у галузі початкової освіти;
- аналіз психолого-педагогічної та методичної літератури з означеної проблеми;
- аналіз та узагальнення практичного досвіду вчителів у початковій освіті.

Теоретичне значення. Пропонована робота сприяє глибшому розумінню основних теоретичних понять з проблеми необхідності підготовки майбутній вчителів початкових класів для використання компетентісного підходу на уроках математики.

Практична частина. Отримані результати дослідження можна використати в ході удосконалення процесу підготовки вчителів до навчання здобувачів початкової освіти математики на засадах компетентісного підходу відповідно до умов сьогодення.

Структура даної роботи. Робота складається зі вступу, двох основних розділів та підрозділів до них, загальних висновків, списку використаних джерел (та додатків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Нормативні документи (Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року/ Указ Президента України від 25.06.2013; Концепція загальної середньої освіти; Державний стандарт початкової загальної освіти; Програма 1-4 клас.)
2. Романюк С.З., Романюк О.В. Інноваційні технології у професійній підготовці сучасного вчителя: вітчизняний та зарубіжний досвід. Молодий вчений. 2019. № 7.1 (71.1). С.64–69.
3. Концепція «Нова українська школа». URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkolacompressed.pdf> (дата звернення) 25.08.2022
4. Державний стандарт початкової загальної середньої освіти, затв. постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 No 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogostandartu-pochatkovoyi-osviti>.
5. Педагогічна технологія «Щоденні 3». Нестандартні завдання для формування математичної компетентності другокласників: метод. посіб. / упоряд. Н. В. Маценко, Н. В. Свір. Харків: ВГ «Основа», 2019. 78 с.
6. Щоденні 3. Онлайн-курс для вчителів початкової школи. URL:<http://metmatem.blogspot.com/2018/12/3-daily-3.html>.
7. Антонова О. Є. Базові знання з педагогіки: становлення, розвиток, технологія формування: Монографія. - Житомир: ЖДПУ, 2019. - 209 с.
8. Бех І. Д. Виховання особистості: [Монографія]: у 2 кн. / Іван Дмитрович Бех. – К.: 2015. – Кн. 1: Особистісно орієнтований підхід: теоретично-технологічні засади. – 284 с.

9. Інноваційні технології громадянського виховання учнівської молоді: Навч.-метод. посіб. / Т. Дем'янюк, Т. Умурзакова, Л. Манюк та ін. К., 2013. –263 с.
10. Психологічні особливості ефективності виховних технологій: Монографія / Дрогоб. держ. пед. ун-т ім. І. Франка; За заг. ред. М. Савчина. – Дрогобич: Коло, 2005. – 184 с. – Бібліогр.: с. 179–180.
11. Сорока Г. І. Сучасні виховні системи та технології: Навч.-метод. посіб. / Г. І. Сорока; Харк. держ. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди, Ін-т післядиплом. освіти. – Х.: 2012. – 40-64 с.
12. Біницька К.М. Тенденції розвитку професійної підготовки майбутніх учителів початкової освіти у країнах Східної Європи: автореф. дис. докт. пед. наук. Тернопіль, 2018. 32 с.
13. Островська М.Я. Науково-методичні засади формування критичного мислення в майбутніх учителів початкової школи // Освітні інновації: філософія, психологія, педагогіка: збірник наукових статей у 2 томах / За заг. ред. О.В.Гузенко. Суми: ФОП Цьома С.П., 2020. Т.1. 299 с.: С.83–87.
14. Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті. - К.: Шкільний світ. - 2001. - 24 с.
15. Освітні технології: Навч.-метод.посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За ред. О.М. Пехоти. - К.: Видавництво А.С.К., 2020. - 255 с.
16. Педагогіка: Навчальний посібник / В.М. Галузяк, М.І. Сметанський, В.І. Шахов. - 2-е вид., випр. і доп. - Вінниця: „Книга-Вега», 2003. - 416 с.
17. Педагогічні технології: наука - практиці: Навчально-методичний підручник / О. І. Кульчицька, С.О. Сисоєва, Я.В. Цехмістер / За ред. С.О. Сисоєвої. - К.: ВІПОЛ, 2012, 281 с.
18. Мали хіна О., Особливості мотивації учіння дітей молодшого шкільного віку // Початкова школа. – 2002. - №7.

19. Математика в початкових школах України №12 (384) квітень 2013. – с. 30
20. Н. Будна, З. Головка «Збірник задач і тестів з математики» 1 клас, Тернопіль, Навчальна книга – Богдан, 2012 р.- 47 с
21. Професійний стандарт вчителя початкових класів / Реєстр професійних стандартів (Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства від 23.12.2020. № 2736).
22. Химинець В.В. Інноваційно-гуманістичне спрямування сучасної освіти // Педагогіка і психологія. 2010. № 3. С.15–24.
23. Локшина О.І. Розвиток компетентнісного підходу в освіті Європейського Союзу. Шлях освіти. 2007. № 1. С.16–21.
24. Рідкоус О.В. Підготовка вчителя початкових класів до самоосвітньої діяльності як складова його професійного розвитку. / О. В. Рідкоус // Тавр. вісн. освіти. – 2013. – № 2. – С. 94–101.
25. Себало Л. І. Роль педагогічної практики у процесі підготовки майбутнього вчителя початкової школи до самоосвітньої діяльності / Л. І. Себало // Педагогічні інновації у фаховій освіті: зб. наук. пр. / Держ. вищ. навч. закл. «Ужгород. нац. ун-т». – Ужгород, 2014. – Вип. 1(5). – С. 77-82.
26. Себало Л.І. Самостійна робота майбутніх учителів початкових класів як органічна складова навчального процесу / Л.І.Себало // Наука і освіта. – 2010. – Лют., спецвип.: Проект «Когнітивні процеси та творчість». – С. 256–258.
27. Жорова І. Я. Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності: методичні рекомендації. / І. Я. Жорова, Т. О. Кузьмич, Л. М. Назаренко. – Херсон: РПО, 2012. – 48 с.
28. Себало Л. І. Структура самоосвітньої діяльності майбутнього вчителя початкових класів / Л.І.Себало // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. – 2015. – III (26), Issue 50. – P. 59– 63.

29. Сергеєнко О. М. Формування культури самоосвітньої діяльності студентів у процесі професійної підготовки / О. М. Сергеєнко // Вісн. Маріупол. держ. ун-ту. Серія: Філософія. Культурологія. Соціологія: зб. наук. пр. / Маріупол. держ. ун-т. – Маріуполь, 2014. – Вип. 7. – С. 136–139.
30. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Науково-методичний посібник. – К.: А. С. К., 2003
31. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.franko.lviv.ua/Pedagogika/visnuk/21_1/10_rud.pdf. — Загол. з екрану.
32. Бургун І.В. Актуальність упровадження компетентнісного підходу в освітню практику / І.В. Бургун // <http://www.nbu.gov.ua>
33. Державний стандарт початкової загальної освіти [електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/newstmp/2011/20_04/12/
34. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова : монографія / Л. В. Коваль. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 375 с.
35. Овчарук О.В. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О.В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. –112 с.
36. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід як чинник якості професійної підготовки майбутнього вчителя / О. Я. Савченко // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія 17: Теорія і практика навчання та виховання / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2010. – Вип. 14. – С. 10–16.
37. Пометун О. Компетентнісний підхід – найважливіший орієнтир розвитку сучасної освіти / О. Пометун // Рідна школа. – 2005. – № 1. – С. 65-69.

38. Стефанова Н. Л. Теоретические основы развития системы методической подготовки учителя математики в педагогическом вузе : дисс. на соискание научн. ступени д-ра пед. наук : 13.00.02 / Наталья Леонидовна Стефанова; Рос. гос. пед. ун-т им. А.И. Герцена. – Санкт- Петербург, 1996. – 366 с.
39. Савченко. Компетентнісна спрямованість нових програм для початкової школи. - / Початкова школа. - № 8.- 2012. – С. 5.
40. Коваль Л. В. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи: технологічна складова : монографія / Л. В. Коваль. – Донецьк : Юго-Восток, 2009. – 375 с.
41. Степанець Н. М. Формування готовності вчителів початкових класів області до впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти : інструктивно-методичний лист / Н. М. Степанець. – Миколаїв : ОППО, 2012.- С.3.
42. Раков С. А. Математична освіта: компетентнісний підхід з використанням ІКТ. – Х.: Факт, 2020. – 360с.
43. Раков С. А. Формування математичних компетентностей випускника школи як місія математичної освіти//Математика в школі. – 2005 - № 5.
44. Кісіль М. В. До питання філософії стандартів у галузі вищої освіти / М. В. Кісіль // Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія № 7. Релігієзнавство. Культурологія. Філософія : Зб. наукових праць. – Випуск 12(25). – К. : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2017. – С. 207 – 214.
45. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / Бібліотека з освітньої політики [за заг. ред. О. В. Овчарук] . – К. : «К.І.С.», 2014. – 112 с.
46. Митник О. Розвиток професійної компетентності сучасного вчителя: реалії і перспективи / О. Митник // Початкова школа. – С. 35-37.
47. Моторіна В. Г. Дидактичні і методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів математики у вищих педагогічних навчальних закладах : дис.. на здобуття наук. ступеня д-ра пед. наук : 13.00.04 /

- Валентина Григорівна Моторіна; Харківський національний пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. – Х., 2005. – 512 с.
48. Шульга Г. Б. Підготовка майбутнього вчителя до формування математичних уявлень і понять в учнів початкової школи : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 – «Теорія та методика професійної освіти» / Галина Борисівна Шульга; Державний пед. ун-т ім. Михайла Коцюбинського. – Вінниця, 2017. – 18 с.
  49. Єльнікова Г. В. Компетентнісний підхід до моделювання професійної діяльності керівника вищого навчального закладу [Електронний ресурс] / Г. В. Єльнікова // Теорія та методика упр. освітою. – 2010. – № 4. – Режим доступу: http://archive.nbu.gov.ua/e-journals/ttmuo/2010_4/10elneel.pdf. –
  50. Лодатко Є. Про математичну підготовку сучасного вчителя початкових класів / Є. Лодатко // Початкова школа. – 2006. – № 1. – С. 37–41.
  51. Глузман Н. А. Методико-математична компетентність майбутніх учителів початкових класів : [монографія] / Неля Анатоліївна Глузман. - К.: ВИЦА ШКОЛА - XXI, 2010. - 407 с.
  52. Жорова І. Я. Самоосвіта педагога як умова підвищення його професійної компетентності: методичні рекомендації. / І. Я. Жорова, Т. О. Кузьмич, Л. М. Назаренко. – Херсон: РПО, 2012. – 48 с.
  53. Коваль Л.В. Модернізація змісту математичної підготовки молодших школярів як найважливіший чинник впливу на якість початкової освіти.// Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 55. - Херсон: Вид. ХДУ, 2010. - 426 с.
  54. Кудикіна Н. В. Навчально-методичний посібник / [за ред. В. І. Бондаря; упорядкув. О. Я. Митника]: навч.-метод. посібник / Н. В. Кудикіна. – К.: Початкова школа, 2011. – 384 с
  55. Лазаренко Т. В. Формування логіко-математичної компетентності учнів / Т. В. Лазаренко // Початкове навчання та виховання. – 2011. – № 2. – С. 21–24.

56. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи: теорія і практика / [упоряд.: К. І. Волинець, Т. І. Люріна, О. Я. Митник; за заг. ред. К. І. Волинець]. – К.: Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2012. – 247 с
57. Онопрієнко О. Предметна математична компетентність як дидактична категорія / О. Онопрієнко // Початкова школа. – 2016. – № 11. – С. 47–49.
58. Пабат Т. Б. Формування математичних понять у початкових класах / Т. Б. Пабат // Початкове навчання та виховання. – 2018. – № 1. – С. 28–29.
59. Ратушинська А. С. Формування самоосвітньої компетентності майбутнього вчителя початкових класів: автореф. дис. канд. пед. наук: [спец.] 13.00.04 «Теорія та методика проф. освіти» / Ратушинська Анастасія Сергіївна; ДВНЗ «Переяслав-Хмельниц. держ. пед. ун-т ім. Григорія Сковороди». – Переяслав-Хмельницький, 2013. – 20 с.
60. Рідкоус О. В. Підготовка вчителя початкових класів до самоосвітньої діяльності як складова його професійного розвитку / О. В. Рідкоус // Тавр. вісн. освіти. – 2016. – № 2. – С. 94–101.

